

A 2011/2012. tanévi FIZIKA Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny második fordulójának feladatai fizikából

I. kategória

A dolgozatok elkészítéséhez minden segédeszköz használható. Megoldandó az első két feladat és a 3/A és 3/B sorszámú feladatok közül egy szabadon választott. Ha valaki mind a 3/A és 3/B megoldást beadja, e kettő közül csak a több pontot elérő megoldást vesszük figyelembe.

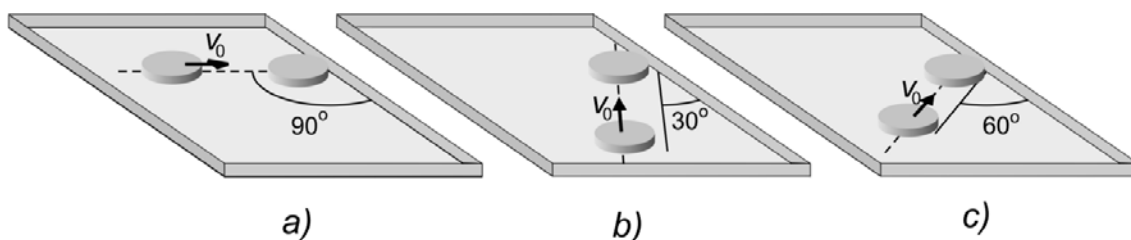
Minden feladat teljes megoldása 20 pontot ér.

1. *Vízszintes légpárnás („léghoki”) asztalon azonos tömegű és méretű korongokkal játszunk, amelyek egymással és az asztalt lezáró fallal pillanatszerűen, tökéletesen rugalmasan ütköznek. Minden kölcsönhatás súrlódásmentes.*

Az asztal szélén álló falhoz igen közel lévő nyugvó korongnak egy másik korongot lökünk. Az ütközés egyenes, tehát a meglökött korong sebességvektora a korongok középpontjain átmenő egyenesre illeszkedik. Az ütközés előtt az érkező korong $v_0 = 1$ m/s sebességgel közeledett a másik felé, a fallal

- a) 90° -os
- b) 30° -os
- c) 60° -os szöget bezáró sebességgel.

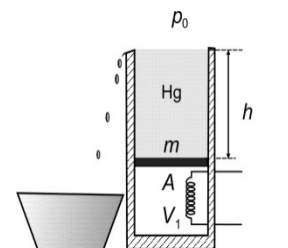
A három ütközés végeredménye meglepően különböző. Mekkora lesz a korongok sebessége a folyamat végén az egyes esetekben?

2. *Egy függőleges, $A = 3$ dm² keresztmetszetű, hőszigetelő hengerben $m = 10$ kg tömegű dugattyú zár el $T = 300$ K hőmérsékletű, $V_1 = 6$ dm³ térfogatú levegőt. A dugattyú feletti, $h = 3,8$ dm magas rész színültig higannyal van tele. A külső légnyomás $p_0 = 1$ atm $\approx 10^5$ Pa, $g \approx 10$ m/s². A levegőt lassan fűteni kezdjük a $P = 50$ W teljesítményű fűtőszállal.*

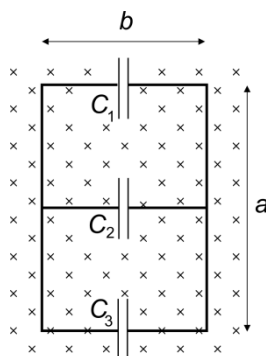
a) *Mekkora a gáz végső hőmérséklete akkor, amikor a dugattyú a henger tetejéig ér, és a teljes higany mennyiség a tálba kifolyik?*

b) *Mennyi idő telik el eddig?*

3/A Rézhuzalból E-betű alakot forrasztunk két példányban. A két E-betűt egymással szembe fordítva vízszintes síkba fektetjük, s belehelyezzük egy homogén mágneses mezőbe. A két E-betű határolta téglalap alakú terület oldalainak hossza $a = 12$ cm, ill. $b = 8$ cm. A mágneses indukció vektora merőleges a téglalap síkjára. Az E-betűk középső vonala éppen felezi a téglalap területét. Az egymással szemben álló huzalszakaszokra egy-egy nagy kapacitású kondenzátort kapcsolunk az ábra szerint. A kondenzátorok közül a középső kapacitása $C_2 = 0,5$ F, a két szélsőé $C_1 = 0,4$ F és $C_3 = 0,1$ F. A homogén mágneses mező indukciója $B = 0,18$ T. A mágneses mező $\Delta t = 0,1$ s alatt eltűnik. A mágneses mező csökkenését tekintjük egyenletesnek.

- Mekkora elektromos töltés van az egyes kondenzátorokban a fluxusváltozás ideje alatt?
- Mekkora az egyes kondenzátorok feszültsége a fluxusváltozás közben?

3/B Az ábrán látható vezető kengyelt egy fémállványra függesztettük fel, amelyen a kengyel igen könnyen elfordulhat. A kengyel vízszintes szakasza $l = 12$ cm hosszú, tömege $m = 100$ g, függőleges szakaszainak tömege viszont elhanyagolható. A kengyel alakja négyzet, vagyis függőleges szakaszainak hossza megegyezik a vízszintes szakaszéval. A rendszer függőleges, $B = 5 \cdot 10^{-2}$ T indukciójú, homogén mágneses mezőben helyezkedik el. Az áramkör vezetőit egy pillanatra összeérintettük. Eközben a vezeték keresztmetszetén $Q = 16$ C töltés haladt át.

- Mekkora sebességgel indult el a kengyel alsó szakasza?
- Hány fokkal tért ki a kengyel a kezdeti függőleges irányhoz képest?

